

HỌC VIỆN CHÍNH TRỊ QUỐC GIA HỒ CHÍ MINH

NGUYỄN MẠNH CƯỜNG

**PHÁT TRIỂN KINH TẾ GẮN VỚI ĐẢM BẢO
QUỐC PHÒNG, AN NINH CỦA THÀNH PHỐ HÀ NỘI**

TÓM TẮT LUẬN ÁN TIẾN SĨ

NGÀNH: KINH TẾ CHÍNH TRỊ

Mã số: 9310102

HÀ NỘI - 2026

**Công trình được hoàn thành tại
Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh**

Người hướng dẫn khoa học:

1. PGS, TS Lê Quốc Lý

2. TS Đinh Văn Trung

Phản biện 1:

.....

Phản biện 1:

.....

Phản biện 1:

.....

**Luận án được bảo vệ trước Hội đồng chấm luận án cấp
Học viện họp tại Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh**

Vào hồi.....giờ....., ngày.....tháng..... năm 202...

**Có thể tìm hiểu luận án tại Thư viện Quốc gia
và Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh**

MỞ ĐẦU

1. Tính cấp thiết của đề tài

Theo quan điểm của chủ nghĩa Mác – Lênin, sự phát triển của lực lượng sản xuất luôn gắn liền với việc củng cố những điều kiện chính trị – xã hội cần thiết để bảo đảm quá trình tái sản xuất mở rộng của nền kinh tế. Trong quá trình đó, kinh tế giữ vai trò là cơ sở vật chất của sức mạnh quốc gia và là nền tảng để xây dựng tiềm lực quốc phòng, an ninh (QP, AN). Chủ tịch Hồ Chí Minh cũng nhấn mạnh, phát triển kinh tế phải đi đôi với củng cố QP, AN trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. Phát triển kinh tế và bảo đảm QP, AN có mối quan hệ biện chứng, tác động qua lại lẫn nhau, vừa là điều kiện, vừa là mục tiêu trong quá trình phát triển đất nước.

Trong bối cảnh toàn cầu hóa và hội nhập quốc tế ngày càng sâu rộng, mối quan hệ giữa phát triển kinh tế với bảo đảm QP, AN đang xuất hiện nhiều yếu tố mới. Cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ tư cùng với sự phát triển mạnh mẽ của kinh tế số, hạ tầng công nghệ và các mạng lưới sản xuất – tài chính toàn cầu đã làm gia tăng mức độ liên kết giữa các quốc gia, đồng thời làm nảy sinh nhiều thách thức AN phi truyền thống như AN kinh tế, AN năng lượng, AN thông tin và AN mạng. Những biến đổi này không chỉ tác động đến phương thức tổ chức sản xuất và quản trị nền kinh tế mà còn ảnh hưởng trực tiếp đến khả năng bảo vệ lợi ích quốc gia và duy trì ổn định chính trị – xã hội. Do vậy, việc tiếp tục hoàn thiện cơ chế kết hợp giữa phát triển kinh tế với bảo đảm QP, AN trở thành yêu cầu quan trọng trong chiến lược phát triển của nhiều quốc gia.

Ở Việt Nam, quan điểm kết hợp chặt chẽ giữa phát triển KT-XH với tăng cường QP, AN luôn được Đảng và Nhà nước xác định là một nguyên tắc chiến lược trong quá trình xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. Nhiều chủ trương, chính sách đã được ban hành nhằm lồng ghép các yêu cầu QP, AN vào quy hoạch và phát triển KT-XH, xây dựng thể trận QP toàn dân gắn với

thể trận AN nhân dân và khu vực phòng thủ địa phương. Tuy nhiên, trong thực tiễn phát triển hiện nay, việc triển khai kết hợp giữa hai lĩnh vực này ở một số địa phương vẫn chưa thật sự đồng bộ, còn hạn chế; cơ chế phối hợp giữa các cơ quan quản lý kinh tế với các lực lượng QP, AN trong một số trường hợp chưa chặt chẽ; một số dự án phát triển kinh tế chưa gắn đầy đủ với yêu cầu bảo đảm AN kinh tế và xây dựng khu vực phòng thủ. Điều này đặt ra yêu cầu cần tiếp tục nghiên cứu, hoàn thiện cơ chế kết hợp giữa phát triển kinh tế với bảo đảm QP, AN cả về phương diện lý luận và thực tiễn.

Thành phố Hà Nội, với vai trò là trung tâm chính trị – hành chính quốc gia và một trong những đầu tàu kinh tế của cả nước, đang đứng trước yêu cầu vừa thúc đẩy tăng trưởng kinh tế nhanh, mở rộng không gian đô thị, phát triển kết cấu hạ tầng hiện đại và thu hút mạnh mẽ các nguồn lực đầu tư, vừa phải bảo đảm giữ vững ổn định chính trị, AN kinh tế và an toàn của các mục tiêu trọng yếu quốc gia.

Trong quá trình đó đã xuất hiện nhiều vấn đề cần được nhận diện và giải quyết một cách khoa học. Đó là, sự hài hòa giữa yêu cầu mở rộng không gian đô thị và phát triển hạ tầng với yêu cầu bảo đảm quy hoạch thể trận QP; giữa nhu cầu thu hút đầu tư và mở rộng hợp tác kinh tế quốc tế với yêu cầu bảo đảm AN kinh tế; giữa quá trình chuyển đổi và phát triển kinh tế số với yêu cầu bảo vệ chủ quyền dữ liệu, AN mạng. Đây là biểu hiện của các mâu thuẫn khách quan trong quá trình phát triển của Thủ đô, đòi hỏi phải có cách tiếp cận toàn diện từ góc độ kinh tế chính trị để giải quyết có hiệu quả.

Mặc dù những năm qua Hà Nội đã có nhiều nỗ lực trong việc gắn phát triển kinh tế với bảo đảm QP, AN, song trước yêu cầu phát triển của Thủ đô trong giai đoạn mới, cần phải nghiên cứu toàn diện, có hệ thống để tiếp tục làm rõ mối quan hệ giữa hai lĩnh vực này. Bởi vậy, nghiên cứu sinh lựa chọn đề tài “*Phát triển kinh tế gắn với bảo đảm QP, AN của thành phố Hà Nội*” để nghiên cứu làm luận án tiến sĩ Kinh tế chính trị học. Việc nghiên cứu là cần thiết và có ý nghĩa lý luận và thực tiễn quan trọng.

2. Mục đích và nhiệm vụ nghiên cứu của luận án

2.1. Mục đích nghiên cứu

Làm rõ cơ sở lý luận và thực tiễn của phát triển kinh tế gắn với bảo đảm QP, AN; đánh giá thực trạng kết hợp phát triển kinh tế với bảo đảm QP, AN của thành phố Hà Nội giai đoạn 2015–2025; đề xuất phương hướng và giải pháp chủ yếu nhằm tăng cường kết hợp hai lĩnh vực này trong giai đoạn tới.

2.2. Nhiệm vụ nghiên cứu

Để đạt được mục đích trên, luận án tập trung thực hiện các nhiệm vụ chủ yếu sau:

- Làm rõ cơ sở lý luận cơ bản về phát triển kinh tế gắn với bảo đảm QP, AN dưới góc độ Kinh tế chính trị; phân tích các nhân tố tác động đến quá trình kết hợp phát triển kinh tế với bảo đảm QP, AN ở cấp độ thành phố;

- Đánh giá thực trạng, kết quả đạt được, hạn chế và nguyên nhân của việc kết hợp phát triển kinh tế với bảo đảm QP, AN của thành phố Hà Nội giai đoạn 2015–2025.

- Đề xuất phương hướng và giải pháp chủ yếu nhằm tăng cường kết hợp phát triển kinh tế với bảo đảm QP, AN của thành phố Hà Nội trong giai đoạn 2026-2035.

3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu

3.1. Đối tượng nghiên cứu

Luận án nghiên cứu mối quan hệ và quá trình kết hợp giữa phát triển kinh tế với bảo đảm QP, AN trên địa bàn thành phố Hà Nội.

3.2. Phạm vi nghiên cứu

Về nội dung: tập trung nghiên cứu các vấn đề kinh tế chính trị liên quan đến kết hợp phát triển kinh tế với bảo đảm QP, AN ở cấp thành phố.

Về không gian: địa bàn thành phố Hà Nội.

Về thời gian: chủ yếu trong giai đoạn 2015–2025, có tham chiếu các giai đoạn trước và sau khi cần thiết; đề xuất phương hướng và giải pháp cho giai đoạn 2026-2035.

4. Cơ sở phương pháp luận và phương pháp nghiên cứu

4.1. Cơ sở phương pháp luận

Luận án được thực hiện trên cơ sở phương pháp luận của chủ nghĩa Mác – Lênin, quán triệt quan điểm duy vật biện chứng và duy vật lịch sử; đồng thời vận dụng các quan điểm, đường lối của Đảng, chính sách và pháp luật của Nhà nước về phát triển kinh tế gắn với bảo đảm QP, AN và xây dựng kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa.

4.2. Phương pháp nghiên cứu

Luận án sử dụng tổng hợp các phương pháp nghiên cứu của Kinh tế chính trị, chủ yếu gồm: trừu tượng hóa khoa học; phân tích và tổng hợp; lịch sử – logic; so sánh – đối chiếu; phân tích hệ thống; thống kê và xử lý số liệu, nhằm bảo đảm tiếp cận vấn đề nghiên cứu một cách toàn diện, hệ thống và phù hợp với đặc thù của đề tài.

5. Ý nghĩa lý luận và thực tiễn của luận án

5.1. Về lý luận, Luận án góp phần bổ sung và làm rõ cơ sở lý luận về phát triển kinh tế gắn với bảo đảm QP, AN trong điều kiện kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa ở Việt Nam, đặc biệt đối với các đô thị lớn, địa bàn trọng điểm như Thủ đô Hà Nội.

5.2. Về thực tiễn, Kết quả nghiên cứu của luận án có thể làm tài liệu tham khảo cho các cơ quan quản lý nhà nước trong việc xây dựng và thực hiện chiến lược, quy hoạch, kế hoạch phát triển KT-XH gắn với củng cố QP, AN của thành phố Hà Nội; đồng thời phục vụ công tác nghiên cứu, giảng dạy Kinh tế chính trị và các ngành khoa học xã hội liên quan.

6. Kết cấu của luận án

Ngoài phần Mở đầu, Kết luận, Danh mục công trình đã công bố của tác giả liên quan đến luận án, Danh mục tài liệu tham khảo và Phụ lục, nội dung luận án gồm có 4 chương, 12 tiết.

Chương 1

TỔNG QUAN TÌNH HÌNH NGHIÊN CỨU LIÊN QUAN ĐẾN PHÁT TRIỂN KINH TẾ GẮN VỚI ĐẢM BẢO QUỐC PHÒNG, AN NINH CỦA THÀNH PHỐ HÀ NỘI VÀ HƯỚNG NGHIÊN CỨU CỦA LUẬN ÁN

1.1. Các công trình nghiên cứu về lý luận phát triển kinh tế gắn với đảm bảo quốc phòng, an ninh

Vấn đề kết hợp giữa phát triển kinh tế với bảo đảm QP, AN đã được nhiều công trình nghiên cứu trong và ngoài nước tiếp cận từ các góc độ lý luận khác nhau. Các nghiên cứu quốc tế chủ yếu tập trung phân tích mối quan hệ giữa tăng trưởng kinh tế với sức mạnh quốc gia, vai trò của tiềm lực kinh tế đối với QP, AN; yêu cầu lồng ghép yếu tố AN trong chiến lược phát triển kinh tế quốc gia, đặc biệt trong bối cảnh toàn cầu hóa và gia tăng các thách thức AN phi truyền thống.

Ở Việt Nam, nhiều công trình nghiên cứu đã làm rõ cơ sở lý luận của việc kết hợp phát triển kinh tế với củng cố QP, AN trên nền tảng chủ nghĩa Mác – Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh và quan điểm của Đảng Cộng sản Việt Nam. Các nghiên cứu khẳng định phát triển kinh tế là cơ sở vật chất quan trọng để xây dựng tiềm lực QP, AN; đồng thời QP, AN vững mạnh là điều kiện bảo đảm cho phát triển kinh tế bền vững. Một số công trình đã bước đầu tiếp cận mối quan hệ này trong điều kiện kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa và hội nhập quốc tế.

Tuy nhiên, phần lớn các nghiên cứu lý luận còn dừng ở mức khái quát chung, chưa làm rõ đầy đủ mối quan hệ biện chứng giữa phát triển kinh tế với bảo đảm QP, AN dưới góc độ Kinh tế chính trị, đặc biệt là chưa phân tích sâu các lợi ích KT-XH gắn với yêu cầu QP, AN trong điều kiện phát triển mới.

1.2. Các công trình nghiên cứu về kinh nghiệm thực tiễn gắn phát triển kinh tế với bảo đảm quốc phòng, an ninh

Nhiều công trình nghiên cứu trong và ngoài nước đã tập trung tổng kết kinh nghiệm thực tiễn về kết hợp phát triển kinh tế với bảo đảm QP, AN. Ở một số quốc gia, các nghiên cứu nhấn mạnh vai trò của phát triển công nghiệp QP, kết cấu hạ tầng lưỡng dụng, khu vực kinh tế – QP, cũng như sự phối hợp giữa khu vực nhà nước và tư nhân trong phục vụ mục tiêu AN quốc gia.

Tại Việt Nam, các công trình nghiên cứu đã tổng kết nhiều kinh nghiệm thực tiễn trong việc kết hợp phát triển kinh tế với quốc phòng, an ninh, như: phát triển các khu kinh tế – QP; xây dựng kết cấu hạ tầng KT-XH gắn với yêu cầu QP, AN; huy động tiềm lực kinh tế phục vụ nhiệm vụ QP, AN; xây dựng khu vực phòng thủ tỉnh, thành phố vững chắc. Một số nghiên cứu cũng đề cập đến kinh nghiệm kết hợp phát triển kinh tế với bảo đảm QP, AN ở các vùng kinh tế trọng điểm, vùng biên giới, hải đảo.

Tuy nhiên, các nghiên cứu về kinh nghiệm thực tiễn còn phân tán, chủ yếu tập trung vào một số lĩnh vực hoặc địa bàn cụ thể; chưa có nhiều công trình tổng kết một cách hệ thống kinh nghiệm kết hợp phát triển kinh tế với bảo đảm QP, AN ở các đô thị lớn, đặc biệt là Thủ đô Hà Nội.

1.3. Các công trình nghiên cứu phân tích, đánh giá thực trạng và đề xuất giải pháp tăng cường gắn kết phát triển kinh tế với bảo đảm quốc phòng, an ninh

Một số công trình nghiên cứu đã đi sâu phân tích thực trạng kết hợp phát triển kinh tế với bảo đảm QP, AN ở Việt Nam và một số địa phương, đồng thời đề xuất các nhóm giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả kết hợp hai lĩnh vực này. Các giải pháp thường được đề cập bao gồm: hoàn thiện cơ chế, chính sách; nâng cao chất lượng quy hoạch phát triển KT-XH gắn với QP, AN; phát triển kết cấu hạ tầng lưỡng dụng; tăng cường phối hợp giữa các lực lượng và các cấp, các ngành.

Đối với thành phố Hà Nội, đã có một số đề tài khoa học, luận văn, luận án nghiên cứu về phát triển KT-XH, bảo đảm AN chính trị, trật tự an toàn xã

hội, xây dựng khu vực phòng thủ. Một số công trình bước đầu đề cập đến yêu cầu gắn phát triển kinh tế với bảo đảm QP, AN trong quá trình đô thị hóa và phát triển bền vững Thủ đô.

Tuy nhiên, các nghiên cứu này phần lớn tiếp cận theo từng lĩnh vực riêng lẻ, chưa phân tích một cách toàn diện, hệ thống mối quan hệ giữa phát triển kinh tế với bảo đảm QP, AN của Hà Nội dưới góc độ Kinh tế chính trị, đặc biệt trong giai đoạn 2015–2025.

1.4. Đánh giá tổng quan tình hình nghiên cứu và hướng nghiên cứu của luận án

1.4.1. Đánh giá tổng quan tình hình nghiên cứu

Qua tổng quan các công trình nghiên cứu trong và ngoài nước liên quan đến phát triển kinh tế gắn với bảo đảm QP, AN cho thấy nhiều vấn đề lý luận và thực tiễn quan trọng đã được làm rõ. Các nghiên cứu đã khẳng định mối quan hệ gắn bó hữu cơ giữa sức mạnh kinh tế với sức mạnh QP và AN quốc gia; trong đó phát triển kinh tế tạo cơ sở vật chất cho việc xây dựng tiềm lực QP, AN, đồng thời môi trường QP, AN ổn định là điều kiện quan trọng để duy trì tăng trưởng và phát triển kinh tế bền vững. Nhiều công trình cũng đã phân tích các mô hình và cơ chế kết hợp giữa phát triển kinh tế với QP, AN như phát triển công nghiệp QP và công nghiệp lưỡng dụng, xây dựng khu kinh tế – QP, kết hợp phát triển hạ tầng kinh tế với bố trí thế trận QP, hay sự tham gia của lực lượng vũ trang trong phát triển kinh tế tại các địa bàn chiến lược. Một số nghiên cứu đã bước đầu xây dựng các tiêu chí đánh giá và xác định các nhân tố ảnh hưởng đến sự kết hợp giữa phát triển kinh tế với QP, AN trong bối cảnh toàn cầu hóa, chuyển đổi số và sự xuất hiện của các thách thức AN phi truyền thống. Những kết quả này tạo cơ sở lý luận và thực tiễn quan trọng để luận án kế thừa và tiếp tục phát triển.

1.4.2. Những khoảng trống và hướng nghiên cứu của luận án

(1) Những khoảng trống nghiên cứu

- Phần lớn các công trình hiện nay tiếp cận vấn đề kết hợp phát triển kinh tế với QP, AN từ góc độ khoa học quân sự, AN học hoặc quản lý nhà nước; trong khi các nghiên cứu tiếp cận từ góc độ Kinh tế chính trị học, đặc biệt là phân tích mối quan hệ này như một quan hệ lợi ích và quan hệ phát triển trong nền kinh tế thị trường định hướng XHCN, vẫn còn hạn chế.

- Nhiều nghiên cứu tập trung ở phạm vi quốc gia hoặc các địa bàn chiến lược như biên giới, biển đảo, vùng sâu, vùng xa, trong khi các nghiên cứu chuyên sâu về sự gắn kết giữa phát triển kinh tế với bảo đảm QP, AN tại các đô thị lớn, đặc biệt là Thủ đô Hà Nội, còn khá ít.

- Những vấn đề mới trong bối cảnh phát triển kinh tế hiện đại như AN kinh tế, AN mạng, AN chuỗi cung ứng và mối quan hệ giữa phát triển kinh tế với bảo đảm QP, AN ở cấp độ địa phương chưa được nghiên cứu một cách hệ thống. Ngoài ra, việc nhận diện các mâu thuẫn nảy sinh trong quá trình phát triển kinh tế đô thị gắn với yêu cầu bảo đảm QP, AN và xây dựng hệ thống tiêu chí đánh giá phù hợp với đặc điểm của một đô thị đặc biệt như Hà Nội vẫn còn là những vấn đề cần tiếp tục nghiên cứu.

(2) Hướng nghiên cứu của luận án

Từ những khoảng trống nghiên cứu nêu trên, luận án tập trung làm rõ cơ sở lý luận của phát triển kinh tế gắn với bảo đảm QP, AN trong điều kiện nền kinh tế thị trường định hướng XHCN ở Việt Nam; phân tích và đánh giá thực trạng phát triển kinh tế gắn với bảo đảm QP, AN của thành phố Hà Nội; xác định các nhân tố và yêu cầu đặt ra trong bối cảnh phát triển mới; đồng thời đề xuất phương hướng và các giải pháp chủ yếu nhằm thúc đẩy phát triển kinh tế gắn với bảo đảm QP, AN của Thủ đô trong thời gian tới.

Chương 2

CƠ SỞ LÝ LUẬN VÀ KINH NGHIỆM THỰC TIỄN VỀ PHÁT TRIỂN KINH TẾ GẮN VỚI ĐẢM BẢO QUỐC PHÒNG, AN NINH CẤP TỈNH, THÀNH PHỐ

2.1. Khái niệm và sự cần thiết phải gắn triển kinh tế gắn với bảo đảm quốc phòng, an ninh

2.1.1. Khái niệm và mối quan hệ giữa phát triển kinh tế gắn với đảm bảo quốc phòng, an ninh

Khái niệm: Luận án nêu và phân tích các thuộc tính khái niệm về phát triển kinh tế, QP và AN, khái niệm về đảm bảo QP, AN theo các tiếp cận truyền thống và hiện đại. *Phát triển kinh tế* là quá trình lịch sử – xã hội trong đó các nguồn lực kinh tế được phân bổ và sử dụng thông qua cơ chế thị trường và thể chế nhất định nhằm đạt tăng trưởng, chuyển dịch cơ cấu, nâng cao chất lượng sống của con người và củng cố nền tảng quyền lực quốc gia; quá trình này bao gồm cả phát triển theo chiều rộng và chiều sâu.

Giữa phát triển kinh tế với bảo đảm QP, AN có mối quan hệ biện chứng, tác động qua lại chặt chẽ và thống nhất với nhau. Phát triển kinh tế tạo cơ sở vật chất – kỹ thuật, nguồn lực tài chính và tiềm lực tổng hợp cho củng cố QP, AN. Ngược lại, QP, AN vững chắc là điều kiện tiên quyết bảo đảm môi trường ổn định, an toàn cho phát triển kinh tế bền vững. Việc tách rời hai lĩnh vực này sẽ làm suy giảm hiệu quả phát triển và tiềm ẩn nguy cơ mất ổn định KT-XH. Vì vậy, gắn phát triển kinh tế với bảo đảm QP, AN là một hướng phổ biến trong quá trình phát triển của mỗi quốc gia và địa phương.

Khái niệm phát triển kinh tế gắn với bảo đảm QP, AN: Về tổng thể, phát triển kinh tế gắn với bảo đảm QP, AN là quá trình tổ chức và vận hành nền kinh tế của một quốc gia hay một địa phương sao cho vừa đáp ứng yêu cầu tăng trưởng kinh tế, nâng cao đời sống nhân dân, vừa củng cố tiềm lực QP và AN quốc gia. Đối với cấp tỉnh/thành phố, đó là quá trình hoạch định, tổ chức và điều hành phát triển KT-XH của địa phương trên cơ sở kết hợp chặt chẽ,

đồng bộ và lâu dài với nhiệm vụ xây dựng tiềm lực, thế trận QP toàn dân và AN nhân dân, thông qua hệ thống thể chế, cơ chế, chính sách và sự phối hợp giữa các chủ thể liên quan, nhằm vừa thúc đẩy tăng trưởng, chuyển dịch cơ cấu và nâng cao chất lượng sống của nhân dân, vừa giữ vững ổn định chính trị, TTANXH và tăng cường khả năng bảo vệ địa phương và quốc gia trong mọi tình huống. Nội dung luận án sẽ được phát triển trên cơ sở quan niệm này.

2.1.2. Sự cần thiết phải gắn phát triển kinh tế với đảm bảo quốc phòng, an ninh

Gắn phát triển kinh tế với bảo đảm QP, AN ở cấp tỉnh, thành phố là yêu cầu khách quan trong điều kiện phát triển kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa và hội nhập quốc tế. Phát triển kinh tế tạo nguồn lực vật chất, tài chính và kỹ thuật cho củng cố QP, AN; trong khi QP, AN vững chắc là điều kiện bảo đảm môi trường ổn định, an toàn cho phát triển kinh tế địa phương. Ở cấp tỉnh, thành phố, sự gắn kết này càng trở nên cấp thiết do các địa phương vừa là chủ thể trực tiếp tổ chức phát triển kinh tế, vừa là địa bàn chiến lược trong thế trận QP toàn dân và AN nhân dân. Việc lồng ghép yêu cầu QP, AN ngay từ khâu quy hoạch, đầu tư và quản lý phát triển giúp khai thác hiệu quả nguồn lực, hạn chế rủi ro và bảo đảm phát triển bền vững. Đồng thời, gắn kết hai lĩnh vực này góp phần nâng cao năng lực quản lý nhà nước, giữ vững ổn định chính trị, xã hội và bảo đảm lợi ích quốc gia trong bối cảnh mới.

2.2. Nội dung, tiêu chí đánh giá và các nhân tố ảnh hưởng đến phát triển kinh tế gắn với bảo đảm quốc phòng, an ninh cấp tỉnh, thành phố

2.2.1. Các mô hình lý thuyết và nội dung gắn phát triển kinh tế với đảm bảo quốc phòng, an ninh

- *Các mô hình lý thuyết tiếp cận để gắn phát triển kinh tế với đảm bảo quốc phòng, an ninh trên thế giới:*

Để có căn cứ xác định nội dung, tiêu chí đánh giá và các nhân tố ảnh hưởng đến gắn phát triển kinh tế với đảm bảo QP, AN ở cấp tỉnh, thành phố như Hà Nội, tác giả tiếp cận phân tích một số mô hình lý thuyết có liên quan

của các nước gồm: Mô hình AN - phát triển; Mô hình kinh tế lưỡng dụng; Mô hình phát triển vùng chiến lược.

- Nội dung gắn phát triển kinh tế với đảm bảo QP, AN cấp tỉnh, thành phố:

Việc gắn phát triển kinh tế với bảo đảm QP, AN ở cấp tỉnh, thành phố phản ánh mối quan hệ biện chứng giữa cơ sở hạ tầng kinh tế và kiến trúc thượng tầng của xã hội. Phát triển kinh tế tạo nền tảng vật chất cho việc xây dựng tiềm lực QP, AN, đồng thời môi trường chính trị – xã hội ổn định do QP, AN bảo đảm lại là điều kiện quan trọng để duy trì tăng trưởng và phát triển bền vững. Ở cấp tỉnh, thành phố, sự gắn kết này được thể hiện trên các nội dung chủ yếu. (i) Gắn phát triển kinh tế với xây dựng tiềm lực và thế trận QP toàn dân, AN nhân dân thông qua việc lồng ghép yêu cầu QP, AN trong quy hoạch và phát triển các ngành, lĩnh vực kinh tế. (ii) Gắn phát triển kinh tế với bảo đảm an ninh kinh tế và ổn định xã hội, thông qua quản lý hiệu quả các hoạt động đầu tư, thị trường và giải quyết tốt các vấn đề xã hội. (iii) Gắn phát triển kinh tế với phát triển kết cấu hạ tầng lưỡng dụng phục vụ đồng thời cho mục tiêu phát triển KT-XH và nhiệm vụ QP, AN. (iv) Gắn phát triển kinh tế với xây dựng khu vực phòng thủ địa phương vững chắc, nâng cao khả năng huy động nguồn lực KT-XH cho nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc.

Như vậy, sự gắn kết giữa phát triển kinh tế với bảo đảm QP, AN ở cấp tỉnh, thành phố vừa là yêu cầu khách quan của phát triển, vừa là điều kiện quan trọng để địa phương phát triển nhanh và bền vững.

2.2.2. Tiêu chí đánh giá kết quả gắn phát triển kinh tế với đảm bảo quốc phòng, an ninh ở cấp tỉnh, thành phố

Việc đánh giá mức độ gắn phát triển kinh tế với bảo đảm QP, AN ở cấp tỉnh, thành phố cần dựa trên hệ thống tiêu chí phản ánh toàn diện cả kết quả phát triển kinh tế, năng lực bảo đảm AN-QP và hiệu quả quản trị phát triển. Trên cơ sở đó, có thể khái quát một số nhóm tiêu chí chủ yếu sau:

(1) *Tiêu chí về kết quả phát triển kinh tế gắn với ổn định và AN.* Nó phản ánh nền tảng kinh tế cho việc bảo đảm QP, AN. Nội dung đánh giá tập trung vào mức độ tăng trưởng kinh tế bền vững, chuyển dịch cơ cấu kinh tế

hợp lý, nâng cao chất lượng tăng trưởng, đời sống nhân dân và khả năng bảo đảm AN kinh tế, ổn định chính trị – xã hội trên địa bàn.

(2) *Tiêu chí về thể chế, cơ chế, chính sách kết hợp kinh tế với QP, AN*, phản ánh mức độ hoàn thiện và hiệu lực của hệ thống chính sách ở địa phương trong việc lồng ghép mục tiêu phát triển kinh tế với yêu cầu QP, AN. Tiêu chí này được thể hiện qua mức độ đầy đủ, đồng bộ của các quy hoạch, chương trình, cơ chế phối hợp giữa các cơ quan kinh tế và lực lượng QP, AN, cũng như hiệu quả thực thi chính sách.

(3) *Tiêu chí về xây dựng tiềm lực và thế trận QP, AN*, phản ánh mức độ gắn kết giữa phát triển kinh tế với việc củng cố khu vực phòng thủ và thế trận QP toàn dân, AN nhân dân. Nội dung đánh giá bao gồm khả năng huy động nguồn lực kinh tế cho nhiệm vụ QP, AN, mức độ lồng ghép yêu cầu phòng thủ trong quy hoạch phát triển và năng lực sẵn sàng ứng phó với các tình huống AN, QP.

(4) *Tiêu chí về phát triển kết cấu hạ tầng lưỡng dụng*, phản ánh mức độ kết hợp giữa phát triển hạ tầng KT-XH với yêu cầu QP, AN thông qua việc lồng ghép mục tiêu lưỡng dụng trong quy hoạch, đầu tư và quản lý hệ thống hạ tầng kinh tế, giao thông, thông tin và đô thị.

(5) *Tiêu chí về nguồn nhân lực và giáo dục QP, AN*, phản ánh mức độ gắn kết giữa phát triển nguồn nhân lực với yêu cầu xây dựng tiềm lực QP, AN, đặc biệt là chất lượng đội ngũ cán bộ, lực lượng vũ trang và hiệu quả công tác giáo dục QP, AN trong toàn xã hội.

(6) *Tiêu chí về bảo đảm AN kinh tế và trật tự an toàn xã hội*, phản ánh khả năng duy trì môi trường ổn định, an toàn cho phát triển kinh tế thông qua việc phòng ngừa, kiểm soát các rủi ro AN kinh tế, bảo đảm AN chính trị và trật tự an toàn xã hội trên địa bàn.

2.2.3. Các nhân tố ảnh hưởng đến phát triển kinh tế gắn với bảo đảm quốc phòng, an ninh ở cấp tỉnh, thành phố

Phát triển kinh tế gắn với bảo đảm QP, AN ở cấp tỉnh, thành phố chịu sự tác động của nhiều nhân tố khách quan và chủ quan. Trong luận án, các

nhân tố này được xem xét theo nội dung tác động, có thể khái quát thành một số nhóm cơ bản sau:

(1) *Thế chế, đường lối và chính sách của Đảng và Nhà nước*, tạo khuôn khổ định hướng và điều chỉnh các hoạt động phát triển kinh tế gắn với yêu cầu bảo đảm QP, AN trên địa bàn.

(2) *Trình độ phát triển và tiềm lực kinh tế của địa phương*, quyết định quy mô nguồn lực và khả năng đầu tư cho phát triển kinh tế đồng thời với củng cố QP, AN.

(3) *Điều kiện tự nhiên, vị trí địa kinh tế và địa chiến lược*, ảnh hưởng trực tiếp đến định hướng phát triển kinh tế và yêu cầu bảo đảm QP, AN của từng địa phương.

(4) *Chất lượng nguồn nhân lực và năng lực quản trị của chính quyền địa phương*, quyết định hiệu quả tổ chức thực hiện các chủ trương, chính sách kết hợp phát triển kinh tế với bảo đảm QP, AN.

(5) *Bối cảnh hội nhập quốc tế và các yếu tố AN phi truyền thống*, vừa tạo cơ hội thúc đẩy phát triển kinh tế, vừa đặt ra những thách thức mới đối với việc bảo đảm AN kinh tế và ổn định xã hội.

2.3. Kinh nghiệm gắn phát triển kinh tế với bảo đảm quốc phòng, an ninh cấp tỉnh, thành phố

Luận án nghiên cứu kinh nghiệm của các thành phố Mát-xcơ-va (Nga), Bắc Kinh (Trung Quốc), của Việt Nam gồm thành phố Hồ Chí Minh và thành phố Đà Nẵng. Thực tiễn cho thấy, các thành phố đã đạt kết quả tích cực trong việc gắn phát triển kinh tế với bảo đảm QP, AN thông qua quy hoạch phát triển tổng thể, thống nhất giữa KT-XH và nhiệm vụ QP, AN. Các địa phương thành công đều chú trọng hoàn thiện thể chế, cơ chế phối hợp liên ngành và phát huy vai trò lãnh đạo thống nhất của chính quyền địa phương.

Phát triển kết cấu hạ tầng KT-XH theo hướng lưỡng dụng, hiện đại được coi là giải pháp then chốt nhằm vừa thúc đẩy tăng trưởng kinh tế, vừa nâng cao tiềm lực QP, AN. Các địa phương ưu tiên xây dựng khu vực phòng

thủ vững chắc gắn với phát triển các ngành kinh tế trọng điểm, bảo đảm AN kinh tế và trật tự an toàn xã hội. Kinh nghiệm quốc tế cho thấy việc kết hợp chặt chẽ giữa phát triển kinh tế đô thị, quản trị AN và ứng dụng khoa học, công nghệ đóng vai trò ngày càng quan trọng.

Từ đó, có thể rút ra bài học cho thành phố Hà Nội là cần quán triệt sâu sắc quan điểm kết hợp kinh tế với QP, AN trong mọi chiến lược, quy hoạch và chương trình phát triển. Đồng thời, Hà Nội cần phát huy vai trò đặc thù của Thủ đô trong xây dựng kết cấu hạ tầng lưỡng dụng, phát triển nguồn nhân lực chất lượng cao, tăng cường phối hợp giữa các lực lượng, qua đó bảo đảm phát triển kinh tế nhanh, bền vững gắn với củng cố vững chắc QP, AN.

Chương 3

THỰC TRẠNG GẮN PHÁT TRIỂN KINH TẾ VỚI ĐẢM BẢO QUỐC PHÒNG, AN NINH CỦA THÀNH PHỐ HÀ NỘI

3.1. Khái quát điều kiện tự nhiên, kinh tế – xã hội và quốc phòng, an ninh của thành phố Hà Nội

3.1.1. Điều kiện tự nhiên, kinh tế - xã hội của thành phố Hà Nội

Điều kiện tự nhiên: Hà Nội là Thủ đô của nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam, trung tâm chính trị – hành chính quốc gia, đồng thời là trung tâm lớn về kinh tế, văn hóa, khoa học, công nghệ và đối ngoại của cả nước. Thành phố có vị trí địa chính trị đặc biệt quan trọng, là đầu não của hệ thống chính trị, nơi đặt trụ sở của Trung ương, cơ quan đại diện ngoại giao và nhiều công trình trọng yếu quốc gia. Đây là điều kiện thuận lợi, đồng thời đặt ra yêu cầu rất cao đối với việc gắn phát triển kinh tế với bảo đảm QP, AN.

Điều kiện KT-XH: Hà Nội là một trong những địa phương có quy mô kinh tế lớn nhất cả nước, cơ cấu kinh tế chuyển dịch theo hướng công nghiệp – xây dựng và dịch vụ chiếm tỷ trọng chủ yếu. Quá trình đô thị hóa diễn ra nhanh, kết cấu hạ tầng KT-XH ngày càng được đầu tư đồng bộ, đời sống vật

chất và tinh thần của nhân dân không ngừng được nâng cao. Tuy nhiên, sự phát triển nhanh cũng kéo theo nhiều vấn đề phức tạp về quản lý đô thị, an sinh xã hội, AN kinh tế, trật tự an toàn xã hội và AN phi truyền thống.

3.1.2. Điều kiện quốc phòng, an ninh của thành phố Hà Nội

Hà Nội là địa bàn chiến lược đặc biệt quan trọng, vừa là hậu phương lớn, vừa là mục tiêu trọng yếu cần được bảo vệ trong mọi tình huống. Thành phố có lực lượng vũ trang địa phương được xây dựng tương đối toàn diện, khu vực phòng thủ từng bước được củng cố, thế trận QP toàn dân gắn với thế trận AN nhân dân ngày càng vững chắc. Tuy nhiên, trước yêu cầu bảo vệ Thủ đô trong bối cảnh mới, việc gắn chặt chẽ hơn nữa giữa phát triển kinh tế với bảo đảm QP, AN đặt ra như một yêu cầu mang tính cấp bách và lâu dài.

3.2. Chủ trương và cơ chế, chính sách tổ chức thực hiện gắn phát triển kinh tế với bảo đảm quốc phòng, an ninh của thành phố Hà Nội

3.2.1. Chủ trương, định hướng của Trung ương và Hà Nội

Trong suốt quá trình đổi mới, Đảng và Nhà nước ta luôn nhất quán quan điểm kết hợp chặt chẽ phát triển kinh tế với tăng cường QP, AN, coi đây là một trong những nguyên tắc cơ bản bảo đảm sự phát triển bền vững của đất nước. Nhiều nghị quyết, chỉ thị quan trọng của Trung ương đã khẳng định phát triển kinh tế là trung tâm, xây dựng Đảng là then chốt, phát triển văn hóa là nền tảng tinh thần, đồng thời củng cố QP, AN là nhiệm vụ trọng yếu, thường xuyên. Quan điểm này được cụ thể hóa trong các chiến lược phát triển KT-XH, chiến lược bảo vệ Tổ quốc, chiến lược QP, AN và các quy hoạch tổng thể quốc gia.

Đối với Thủ đô Hà Nội, yêu cầu gắn phát triển kinh tế với bảo đảm QP, AN càng được đặt ra ở mức độ cao và toàn diện hơn. Các chủ trương của Trung ương đối với Hà Nội nhấn mạnh việc phát triển Thủ đô nhanh, bền vững, hiện đại, có sức lan tỏa, đồng thời phải bảo đảm vững chắc QP, AN, giữ vững ổn định chính trị, trật tự an toàn xã hội trong mọi tình huống.

Trên cơ sở đó, Thành ủy, Hội đồng nhân dân và Ủy ban nhân dân Thành phố Hà Nội đã ban hành nhiều nghị quyết, chương trình, kế hoạch cụ thể nhằm triển khai thực hiện. Nội dung các văn bản này thể hiện rõ tư duy phát triển tích hợp, trong đó yêu cầu QP, AN được lồng ghép ngay từ khâu xây dựng chiến lược, quy hoạch, kế hoạch phát triển ngành, lĩnh vực và địa bàn. Đặc biệt, Hà Nội xác định rõ nhiệm vụ xây dựng khu vực phòng thủ vững chắc gắn với phát triển KT-XH, coi đây là định hướng xuyên suốt trong lãnh đạo, chỉ đạo và tổ chức thực hiện.

Hệ thống chủ trương, định hướng của Trung ương và Thành phố Hà Nội đã tạo ra khuôn khổ chính trị, pháp lý quan trọng, định hướng rõ ràng cho việc gắn kết phát triển kinh tế với bảo đảm QP, AN, phù hợp với vị trí, vai trò đặc thù của Thủ đô trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc.

3.2.2. Cơ chế, chính sách tổ chức thực hiện của Thành phố Hà Nội trong triển khai gắn phát triển kinh tế với đảm bảo quốc phòng, an ninh

Ủy ban nhân dân Thành phố Hà Nội đã từng bước xây dựng và triển khai hệ thống cơ chế, chính sách nhằm tổ chức thực hiện hiệu quả việc gắn phát triển kinh tế với bảo đảm QP, AN như: đã chú trọng hoàn thiện cơ chế lồng ghép yêu cầu QP, AN trong quy hoạch và phát triển KT-XH; đã ban hành và triển khai nhiều chính sách và cơ chế phối hợp nhằm huy động và sử dụng hiệu quả các nguồn lực kinh tế phục vụ nhiệm vụ QP, AN. Chú ý kết hợp đầu tư phát triển kết cấu hạ tầng KT-XH với xây dựng các công trình phòng thủ, công trình lưỡng dụng, từng bước phát huy hiệu quả trong thực tiễn. Đã chú trọng hoàn thiện cơ chế quản lý nhà nước về QP, AN gắn với phát triển kinh tế, như đề cao vai trò lãnh đạo của cấp ủy Đảng, sự quản lý, điều hành thống nhất của chính quyền các cấp, đồng thời phát huy trách nhiệm của các doanh nghiệp, tổ chức kinh tế và cộng đồng dân cư. Các chính sách về đất đai, đầu tư, xây dựng, tài nguyên, môi trường, an sinh xã hội được điều chỉnh theo hướng hài hòa giữa mục tiêu phát triển và yêu cầu bảo đảm QP, AN, hạn chế những xung đột lợi ích phát sinh trong quá trình phát triển đô thị hóa nhanh.

Bên cạnh đó, đã triển khai nhiều chương trình, kế hoạch cụ thể nhằm xây dựng khu vực phòng thủ thành phố vững chắc, gắn chặt với phát triển KT-XH trên từng địa bàn quận, huyện, thị xã. Việc kết hợp phát triển kinh tế với củng cố tiềm lực QP, AN thông qua các hoạt động xây dựng lực lượng vũ trang địa phương, thể trận QP toàn dân, thể trận AN nhân dân, gắn với phát triển sản xuất, nâng cao đời sống vật chất và tinh thần của nhân dân.

Về tổng thể, hệ thống cơ chế, chính sách tổ chức thực hiện của Thành phố Hà Nội trong gắn phát triển kinh tế với bảo đảm QP, AN ngày càng được hoàn thiện, từng bước đi vào chiều sâu. Tuy nhiên, hiệu lực và hiệu quả thực thi còn phụ thuộc nhiều vào năng lực phối hợp liên ngành, tính đồng bộ của chính sách và khả năng dự báo, ứng phó với những thách thức mới trong bối cảnh đô thị hóa nhanh, hội nhập quốc tế sâu rộng.

3.3. Đánh giá thực trạng gắn phát triển kinh tế với bảo đảm quốc phòng, an ninh của Thành phố Hà Nội

3.3.1. Những kết quả đạt được

(1) Nhận thức của các cấp ủy đảng, chính quyền, lực lượng vũ trang và nhân dân Thủ đô về vị trí, vai trò của việc kết hợp phát triển kinh tế với bảo đảm QP, AN ngày càng được nâng cao. (2) Quan điểm phát triển kinh tế gắn với củng cố QP, AN từng bước được thể chế hóa và cụ thể hóa trong các chiến lược, quy hoạch, kế hoạch phát triển KT-XH của thành phố. (3) Duy trì được tốc độ tăng trưởng kinh tế khá, cơ cấu kinh tế chuyển dịch theo hướng tích cực, gắn với yêu cầu bảo đảm AN kinh tế và ổn định xã hội. (4) Nhiều công trình hạ tầng KT-XH, nhất là hạ tầng giao thông, đô thị, thông tin, truyền thông, được đầu tư theo hướng hiện đại, từng bước phát huy tính lưỡng dụng, góp phần nâng cao tiềm lực QP, AN của Thủ đô.

(5) Trong lĩnh vực QP, AN, Hà Nội chú trọng xây dựng khu vực phòng thủ thành phố vững chắc, gắn chặt với phát triển KT-XH trên từng địa bàn. Thể trận QP toàn dân, thể trận AN nhân dân được củng cố; tiềm lực QP, AN từng bước được tăng cường cả về kinh tế, chính trị, khoa học, công nghệ và tinh

thần. (6) Công tác phối hợp giữa các ngành, các cấp và lực lượng quân sự, công an trong triển khai nhiệm vụ phát triển kinh tế gắn với bảo đảm QP, AN có nhiều chuyển biến tích cực, góp phần giữ vững ổn định chính trị, trật tự an toàn xã hội, tạo môi trường thuận lợi cho phát triển bền vững của Thủ đô.

3.3.2. Hạn chế, bất cập và nguyên nhân trong gắn phát triển kinh tế với đảm bảo quốc phòng, an ninh của Hà Nội giai đoạn 2015-2025

- Những hạn chế, bất cập

(1) Việc cụ thể hóa chủ trương kết hợp kinh tế với QP, AN ở một số ngành, lĩnh vực và địa bàn chưa đồng bộ; yêu cầu QP, AN chưa luôn được lồng ghép đầy đủ ngay từ khâu quy hoạch, xây dựng và triển khai các dự án phát triển kinh tế. (2) Hiệu quả phát huy tính lưỡng dụng của một số công trình hạ tầng còn hạn chế; cơ chế phối hợp liên ngành trong tổ chức thực hiện tuy đã hình thành nhưng hiệu lực, hiệu quả chưa cao. (3) Công tác bảo đảm AN kinh tế, trật tự an toàn xã hội vẫn đứng trước nhiều thách thức nảy sinh từ quá trình đô thị hóa nhanh, gia tăng dân số cơ học và tác động phức tạp của hội nhập quốc tế.

- Nguyên nhân chủ yếu của những hạn chế, bất cập

Những hạn chế, bất cập trên xuất phát từ nhiều nguyên nhân cả khách quan và chủ quan. *Về khách quan*, Hà Nội là đô thị đặc biệt, chịu sức ép lớn từ quá trình phát triển nhanh và hội nhập sâu rộng trong khi yêu cầu bảo đảm QP, AN ngày càng đa dạng, phức tạp. *Về chủ quan*, công tác dự báo, năng lực tham mưu và tổ chức thực hiện gắn phát triển kinh tế với QP, AN ở một số cấp, ngành còn hạn chế; sự phối hợp giữa các cơ quan liên quan chưa thật chặt chẽ. Nguồn lực đầu tư cho các nhiệm vụ mang tính lưỡng dụng còn phân tán; công tác kiểm tra, giám sát, sơ kết, tổng kết chưa được tiến hành thường xuyên, kịp thời.

Chương 4

PHƯƠNG HƯỚNG VÀ GIẢI PHÁP TĂNG CƯỜNG PHÁT TRIỂN KINH TẾ GẮN VỚI ĐẢM BẢO QUỐC PHÒNG, AN NINH CỦA THÀNH PHỐ HÀ NỘI

4.1. Dự báo bối cảnh và phương hướng tăng cường phát triển kinh tế gắn với đảm bảo quốc phòng, an ninh của thành phố Hà Nội giai đoạn 2026-2035

4.1.1. Dự báo bối cảnh mới tác động đến phát triển kinh tế gắn với đảm bảo quốc phòng, an ninh của Thành phố Hà Nội

Trong giai đoạn 2026–2035, bối cảnh quốc tế và trong nước dự báo tiếp tục biến động nhanh, phức tạp, tác động trực tiếp đến quá trình phát triển kinh tế gắn với bảo đảm QP, AN của Thành phố Hà Nội. *Trên bình diện quốc tế*, cạnh tranh chiến lược giữa các nước lớn ngày càng gia tăng, cùng với xu hướng tái cấu trúc chuỗi cung ứng toàn cầu và sự phát triển mạnh mẽ của cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ tư. Những xu hướng này vừa mở ra cơ hội thúc đẩy phát triển kinh tế, đổi mới sáng tạo và hội nhập quốc tế, vừa đặt ra những thách thức mới đối với AN kinh tế, AN công nghệ và AN mạng. Các vấn đề AN phi truyền thống như biến đổi khí hậu, dịch bệnh, tội phạm xuyên quốc gia và khủng hoảng năng lượng tiếp tục gia tăng, ảnh hưởng đến môi trường phát triển KT-XH của nhiều nước, trong đó có Việt Nam.

Ở trong nước, định hướng phát triển mới của đất nước đặt trọng tâm vào đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa, phát triển kinh tế tri thức và chuyển đổi số, đồng thời nâng cao tính tự chủ và khả năng chống chịu của nền kinh tế. Với vai trò là trung tâm chính trị – hành chính quốc gia và một cực tăng trưởng quan trọng của cả nước, Hà Nội vừa có điều kiện thuận lợi để phát triển nhanh và bền vững, vừa đứng trước yêu cầu cao hơn về bảo đảm ổn định chính trị – xã hội và tăng cường tiềm lực QP, AN. Quá trình đô thị hóa nhanh, mở rộng không gian phát triển và phát triển kinh tế số tiếp tục tạo

động lực mới cho tăng trưởng của Thủ đô, song cũng làm gia tăng áp lực đối với kết cấu hạ tầng, quản lý đô thị và trật tự an toàn xã hội.

Dự báo, những năm tới, phát triển kinh tế của Hà Nội ngày càng gắn chặt với yêu cầu bảo đảm AN kinh tế, nâng cao tính tự chủ và khả năng chống chịu của nền kinh tế địa phương. Quy hoạch và mở rộng không gian đô thị đòi hỏi phải lồng ghép chặt chẽ mục tiêu phát triển kinh tế với xây dựng thể trận QP, AN và phát triển kết cấu hạ tầng lưỡng dụng. Bên cạnh đó, chuyển đổi và phát triển kinh tế số vừa tạo động lực mới cho tăng trưởng, vừa đặt ra yêu cầu bảo đảm AN phi truyền thống và bảo vệ hạ tầng thông tin trọng yếu.

4.1.2. Quan điểm và phương hướng tăng cường phát triển kinh tế gắn với đảm bảo quốc phòng, an ninh của Hà Nội giai đoạn 2026 – 2035

4.1.2.1. Quan điểm

Quá trình tăng cường phát triển kinh tế gắn với bảo đảm QP, AN của Thành phố Hà Nội giai đoạn 2026–2035 phải quán triệt sâu sắc mối quan hệ biện chứng giữa phát triển kinh tế với củng cố QP, AN. Phát triển kinh tế nhanh, bền vững được coi là nền tảng để xây dựng tiềm lực và thể trận QP, AN vững chắc. Bảo đảm AN kinh tế, trật tự an toàn xã hội là điều kiện tiên quyết cho phát triển ổn định của Thủ đô. Phát triển kết cấu hạ tầng và không gian kinh tế theo hướng lưỡng dụng, hiện đại gắn với yêu cầu QP, AN. Phát huy vai trò trung tâm của con người, nguồn nhân lực và sức mạnh tổng hợp của hệ thống chính trị và nhân dân Thủ đô. Bảo đảm tính đặc thù Thủ đô, đồng thời gắn kết chặt chẽ với chiến lược phát triển vùng và cả nước.

4.1.2.2. Phương hướng tăng cường phát triển kinh tế gắn với đảm bảo quốc phòng, an ninh của Thành phố Hà Nội giai đoạn 2026-2035

Phát triển kinh tế nhanh, bền vững trên cơ sở đổi mới mô hình tăng trưởng, nâng cao chất lượng, hiệu quả và sức cạnh tranh. Quá trình phát triển phải gắn chặt với xây dựng tiềm lực, thể trận QP, AN vững chắc và bảo đảm AN kinh tế, trật tự an toàn xã hội. Đẩy mạnh phát triển kết cấu hạ tầng KT-XH theo hướng lưỡng dụng, hiện đại, đồng bộ. Phát triển nguồn nhân lực chất

lượng cao gắn với tăng cường giáo dục QP, AN. Hoàn thiện thể chế, cơ chế, chính sách kết hợp kinh tế với QP, AN phù hợp đặc thù Thủ đô. Bảo đảm sự lãnh đạo của Đảng, quản lý thống nhất của Nhà nước và phát huy sức mạnh tổng hợp của hệ thống chính trị và nhân dân Thủ đô.

4.2. Giải pháp tăng cường phát triển kinh tế gắn với đảm bảo quốc phòng, an ninh của thành phố Hà Nội

Khác với các địa phương khác, mọi quyết sách phát triển kinh tế của Thủ đô đều có tác động lan tỏa mạnh mẽ đến ổn định chính trị, xã hội và AN quốc gia. Vì vậy, Hà Nội không thể tiếp cận phát triển theo tư duy “kinh tế thuần túy” hoặc “tăng trưởng bằng mọi giá”, mà cần quán triệt sâu sắc tư duy phát triển kinh tế có điều kiện AN, trong đó yêu cầu QP, AN được tích hợp ngay từ khâu hoạch định chiến lược, quy hoạch và tổ chức thực hiện. Từ góc độ kinh tế chính trị học, để tăng cường phát triển kinh tế gắn với bảo đảm QP, AN của thành phố Hà Nội thời gian tới, cần thực hiện *đồng bộ* các giải pháp:

4.2.1. Hoàn thiện thể chế, quy hoạch và cơ chế phối hợp trong phát triển kinh tế gắn với bảo đảm quốc phòng, an ninh

Việc hoàn thiện thể chế cần tập trung vào việc cụ thể hóa các chủ trương của Đảng và chính sách của Nhà nước về kết hợp kinh tế với QP, AN trong điều kiện phát triển mới của Thủ đô. Nội dung giải pháp: tăng cường lồng ghép các yêu cầu về QP, AN vào hệ thống quy hoạch phát triển KT-XH, quy hoạch đô thị, quy hoạch sử dụng đất và quy hoạch phát triển hạ tầng. Hoàn thiện cơ chế phối hợp giữa các cơ quan quản lý kinh tế của Thành phố với các lực lượng QP, công an và các cơ quan Trung ương trong quá trình xây dựng và tổ chức thực hiện các chương trình, dự án phát triển. Việc nâng cao hiệu lực thực thi chính sách và tăng cường giám sát đối với các hoạt động đầu tư, đặc biệt là các lĩnh vực có yếu tố nhạy cảm về QP, AN.

4.2.2. Phát triển lực lượng sản xuất của Thủ đô gắn với yêu cầu bảo đảm quốc phòng, an ninh

Lực lượng sản xuất là nhân tố quyết định đối với sự phát triển của nền kinh tế và là cơ sở vật chất của tiềm lực quốc gia. Đối với Hà Nội, việc phát triển lực lượng sản xuất cần được thực hiện theo hướng thúc đẩy các ngành kinh tế có hàm lượng khoa học, công nghệ cao và giá trị gia tăng lớn như công nghiệp công nghệ cao, công nghiệp hỗ trợ, công nghệ thông tin, dịch vụ tài chính và logistics. Việc phát triển các ngành này không chỉ nâng cao năng lực cạnh tranh của kinh tế Thủ đô mà còn góp phần tăng cường tiềm lực kinh tế phục vụ nhiệm vụ QP, AN. Cần phát huy vai trò của hệ thống các trường đại học, viện nghiên cứu và các trung tâm đổi mới sáng tạo trên địa bàn trong việc nghiên cứu, ứng dụng và chuyển giao công nghệ, qua đó thúc đẩy quá trình hiện đại hóa lực lượng sản xuất và nâng cao chất lượng nguồn nhân lực.

4.2.3. Phát triển kết cấu hạ tầng kinh tế – xã hội đồng bộ, hiện đại và có tính lưỡng dụng

Kết cấu hạ tầng là bộ phận quan trọng của lực lượng sản xuất và có vai trò quyết định đối với khả năng kết nối không gian phát triển của nền kinh tế. Đối với Hà Nội, việc phát triển hệ thống hạ tầng cần gắn chặt với yêu cầu xây dựng thế trận QP, AN trong điều kiện mới. Ưu tiên phát triển hệ thống giao thông chiến lược với các tuyến đường vành đai, các trục giao thông hướng tâm và hệ thống giao thông liên vùng nhằm nâng cao khả năng kết nối kinh tế và bảo đảm khả năng cơ động chiến lược khi cần thiết. Phát triển hạ tầng số, hạ tầng năng lượng, hệ thống logistics và các công trình đô thị theo hướng hiện đại, bền vững và có khả năng phục vụ đồng thời cho mục tiêu phát triển kinh tế và nhiệm vụ QP, AN.

4.2.4. Tăng cường bảo đảm an ninh kinh tế, an ninh xã hội và quản lý không gian phát triển đô thị

Trong bối cảnh mới, các yếu tố rủi ro đối với AN kinh tế và ổn định xã hội có xu hướng gia tăng. Vì vậy, việc bảo đảm AN kinh tế, quản lý hiệu quả các nguồn lực chiến lược và duy trì ổn định xã hội có ý nghĩa đặc biệt quan trọng đối với các đô thị lớn như Hà Nội. Cần tăng cường quản lý nhà nước

đối với các hoạt động đầu tư, kinh doanh, đặc biệt là trong các lĩnh vực nhạy cảm liên quan đến AN kinh tế, đất đai và hạ tầng quan trọng. Chú trọng thực hiện các chính sách an sinh xã hội, nâng cao chất lượng đời sống của nhân dân và ứng dụng mạnh mẽ khoa học và công nghệ trong quản lý đô thị nhằm nâng cao hiệu quả quản trị và khả năng phòng ngừa các rủi ro về AN.

4.2.5. Xây dựng khu vực phòng thủ Thủ đô vững chắc gắn với phát triển kinh tế

Đối với Hà Nội, việc xây dựng khu vực phòng thủ cần được thực hiện đồng bộ trên các lĩnh vực, trong đó phát triển kinh tế đóng vai trò tạo lập nguồn lực vật chất cho QP, AN. Thành phố cần tiếp tục củng cố thể trận QP toàn dân gắn với thể trận AN nhân dân, đồng thời tăng cường tiềm lực kinh tế của khu vực phòng thủ thông qua phát triển các ngành kinh tế chiến lược và hệ thống hạ tầng lưỡng dụng. Chú trọng xây dựng tiềm lực chính trị – tinh thần của khu vực phòng thủ, tăng cường giáo dục QP, AN và nâng cao năng lực dự báo, xử lý các tình huống AN trong bối cảnh mới.

KẾT LUẬN

Đề tài “*Phát triển kinh tế gắn với bảo đảm QP, AN của thành phố Hà Nội*” là cần thiết để nghiên cứu làm luận án tiến sĩ kinh tế phù hợp với đặc thù của Thành phố Hà Nội.

Luận án đã hệ thống hóa và bổ sung cơ sở lý luận về phát triển kinh tế gắn với bảo đảm QP, AN ở cấp tỉnh, thành phố; làm rõ khái niệm, sự cần thiết, nội dung, tiêu chí đánh giá và các nhân tố ảnh hưởng đến quá trình gắn kết hai lĩnh vực này trong điều kiện phát triển mới. Nghiên cứu tổng kết kinh nghiệm thực tiễn trong và ngoài nước để rút ra một số bài học để thành phố Hà Nội có thể tham khảo cho quá trình giải quyết vấn đề này.

Phân tích và đánh giá thực trạng phát triển kinh tế gắn với bảo đảm QP, AN của thành phố Hà Nội giai đoạn 2015-2025, chỉ ra nhiều kết quả quan trọng. Tuy nhiên, việc lồng ghép yêu cầu QP, AN trong phát triển kinh tế ở một số lĩnh vực còn chưa đồng bộ, hiệu quả chưa tương xứng với vị thế, tiềm năng của Thủ đô và đã chỉ ra nguyên nhân của những hạn chế, bất cập đó.

Trên cơ sở dự báo bối cảnh đến năm 2035, luận án đã đề xuất quan điểm và phương hướng và các giải pháp chủ yếu nhằm tăng cường phát triển kinh tế gắn với bảo đảm QP, AN của thành phố Hà Nội theo hướng đặc thù, hiện đại và bền vững. Các giải pháp tập trung vào (i) Hoàn thiện thể chế, quy hoạch và cơ chế phối hợp trong phát triển kinh tế gắn với bảo đảm QP, AN; (ii) Phát triển lực lượng sản xuất gắn với yêu cầu bảo đảm QP, AN; (iii) Phát triển kết cấu hạ tầng KT-XH đồng bộ, hiện đại và có tính lưỡng dụng; (iv) Bảo đảm AN kinh tế, AN xã hội và quản lý không gian phát triển đô thị; (v) Xây dựng khu vực phòng thủ Thủ đô vững chắc gắn với phát triển kinh tế.

**DANH MỤC CÁC CÔNG TRÌNH ĐÃ CÔNG BỐ CỦA TÁC GIẢ
CÓ LIÊN QUAN ĐẾN ĐỀ TÀI LUẬN ÁN**

1. Nguyễn Mạnh Cường (2025), Hoàn thiện cơ chế, chính sách liên quan đến phát triển kinh tế gắn với bảo đảm quốc phòng, an ninh tại thành phố Hà Nội, *Tạp chí Quản lý nhà nước*, <https://www.quanlynhanuoc.vn/>, 28/08/2025.
2. Nguyễn Mạnh Cường (2025), Phát triển kinh tế gắn với bảo đảm quốc phòng, an ninh ở một số thành phố và kinh nghiệm đối với Thủ đô Hà Nội, tại trang <https://lyluanchinhtri.vn/phan-trien-kinh-te-gan-voi-bao-dam-quoc-phong-an-ninh-o-mot-so-thanh-pho-va-kinh-nghiem-doi-voi-thu-do-ha-noi-7124.html?gidzl=UYJ9UL2ROYjwFC1vNenW9Nqmod11YsqXPMIOT4NORdDlQCmYJzWwScnXoYz6YcqhDJJFU6KIYPDbMPXZ9G>, 7/9/2025.
3. Nguyễn Mạnh Cường (2025), “Phát triển kinh tế gắn với bảo đảm quốc phòng, an ninh – nhân tố bảo đảm sự phát triển bền vững trong kỷ nguyên vươn mình của dân tộc”, *Tạp chí Kinh tế và quản lý*, (85), tr.29-34.

DANH MỤC CÁC CÔNG TRÌNH ĐÃ CÔNG BỐ CỦA TÁC GIẢ CÓ LIÊN QUAN ĐẾN ĐỀ TÀI LUẬN ÁN

1. Nguyễn Mạnh Cường (2025), Hoàn thiện cơ chế, chính sách liên quan đến phát triển kinh tế gắn với bảo đảm quốc phòng, an ninh tại thành phố Hà Nội, *Tạp chí Quản lý nhà nước*, <https://www.quanlynhanuoc.vn/>, 28/08/2025.
2. Nguyễn Mạnh Cường (2025), Phát triển kinh tế gắn với bảo đảm quốc phòng, an ninh ở một số thành phố và kinh nghiệm đối với Thủ đô Hà Nội, tại trang <https://lyluanchinhtri.vn/phat-trien-kinh-te-gan-voi-bao-dam-quoc-phong-an-ninh-o-mot-so-thanh-pho-va-kinh-nghiem-doi-voi-thu-do-ha-noi-7124.html?gidzl=UYJ9UL2ROYjwFC1vNenW9Nqmod11YsqXPMIOT4NORdDIQCmYJzWwScnXoYz6YcqhdJJFU6KIYPDbMPXZ9G>, 7/9/2025.
3. Nguyễn Mạnh Cường (2025), “Phát triển kinh tế gắn với bảo đảm quốc phòng, an ninh - nhân tố bảo đảm sự phát triển bền vững trong kỷ nguyên vươn mình của dân tộc”, *Tạp chí Kinh tế và quản lý*, (85), tr.29-34.